

Trøndelag
fylkeskommune

SAMLINGSUTVIKLING I BIBLIOTEK

Biblioteksjefmøte 4. des 2018
Morten Olsen Haugen

DEL 1: DEFINISJONER

SAMLINGSUTVIKLING

- ... er planlegging, evaluering, innkjøp, kassering, fjernlån og formidling
- ... vil være preget av holdninger og ideologier
- ... er makroperspektivet, der medievalg er mikroperspektivet
- Der medievalget forholder seg til enkelttitler og kvalitet, dreier samlingsutvikling seg i stor grad om emner, grupper av titler og om kvantitet

NOE HELT ANNET

*Det er samlingsutvikling som gjør
bibliotekets bokkjøp grunnleggende
annerledes enn private bokkjøp.*

Gammelt jungelord fra Steinkjer

SAMLINGSUTVIKLING I PRAKSIS

1. Gode rutiner for hele bokas livsløp
2. Kunnskap om brukerne dine og bøkene dine
3. God samlingsorganisering (delsamlinger)
4. Bruke statistikk for å analysere egen samling
5. En målrettet innkjøpspolitikk
6. Målrettet og effektiv kassering

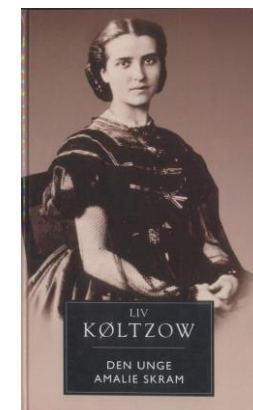
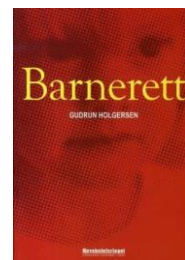
MIKRO- OG MAKROPERSPEKTIV

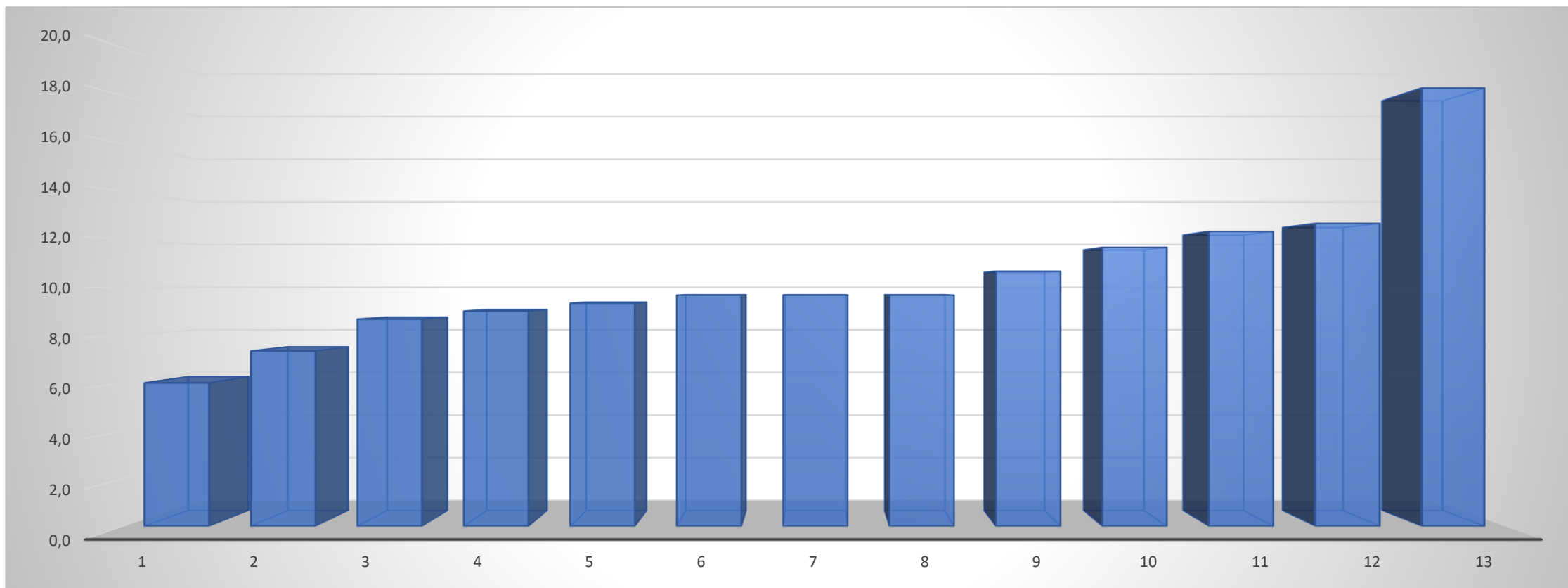

DEL 2: BOKAS LEVEALDER

UNDERSØKELSEN VÅR

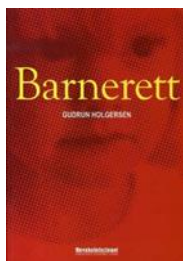
ULIKHET MELLOM BIBLIOTEKENE

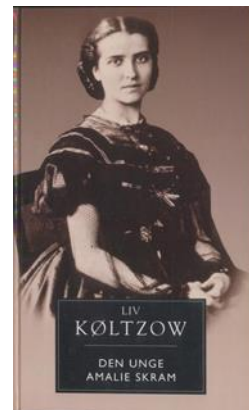
ULIKT MELLOM EMNER

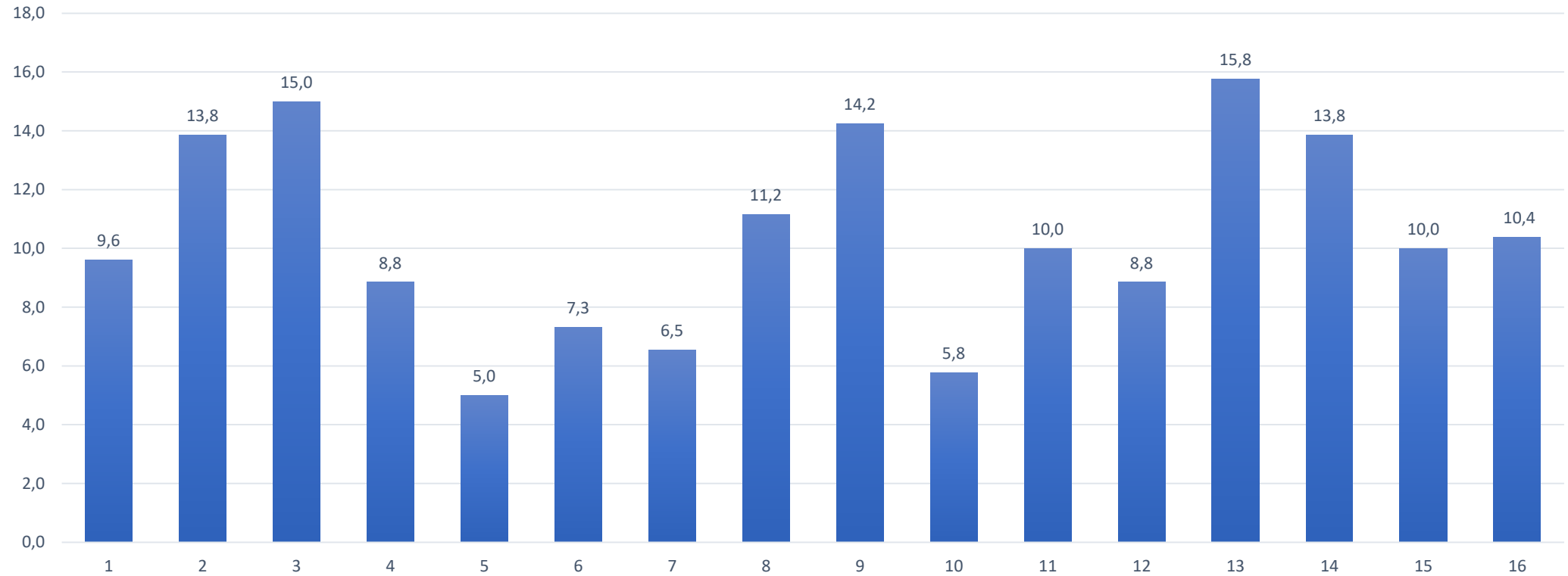
- Under 8 år

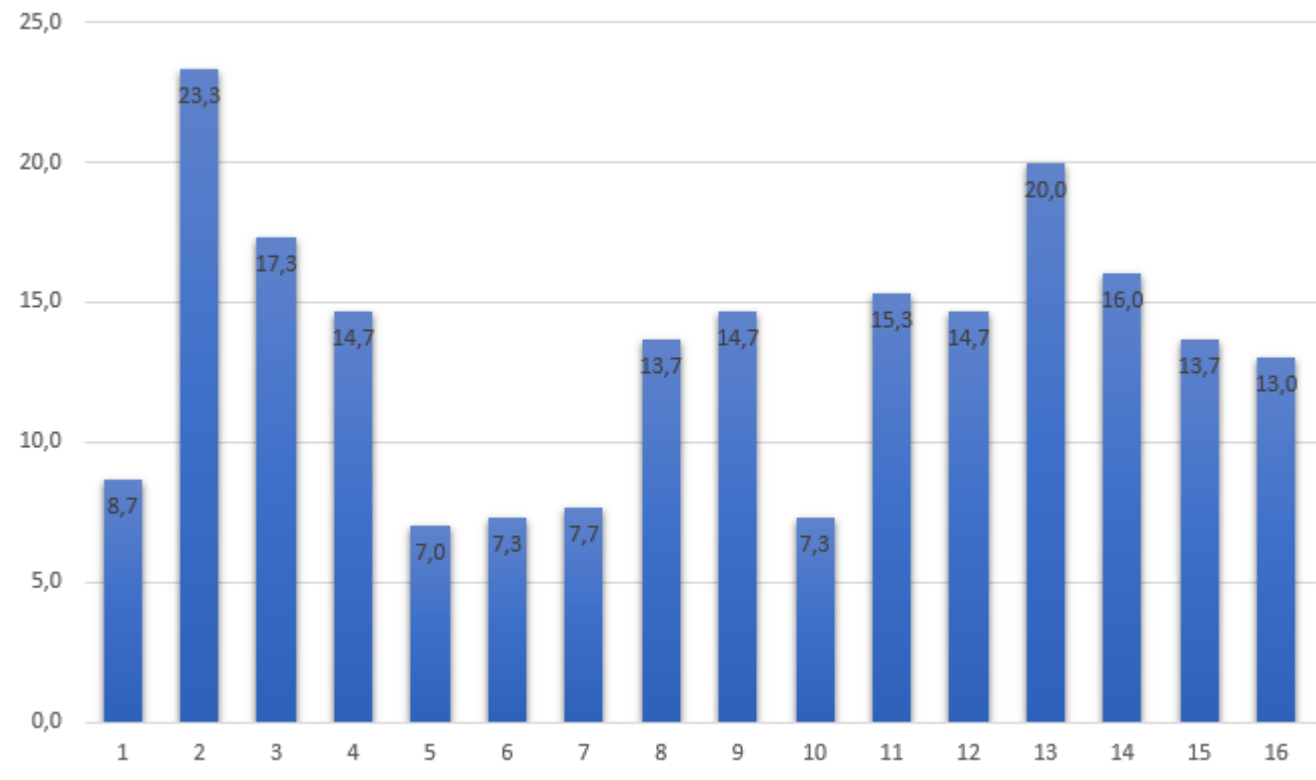
- Over 13 år

VARIASJON PÅ TEMA

VARIASJON PÅ TEMA - VGS

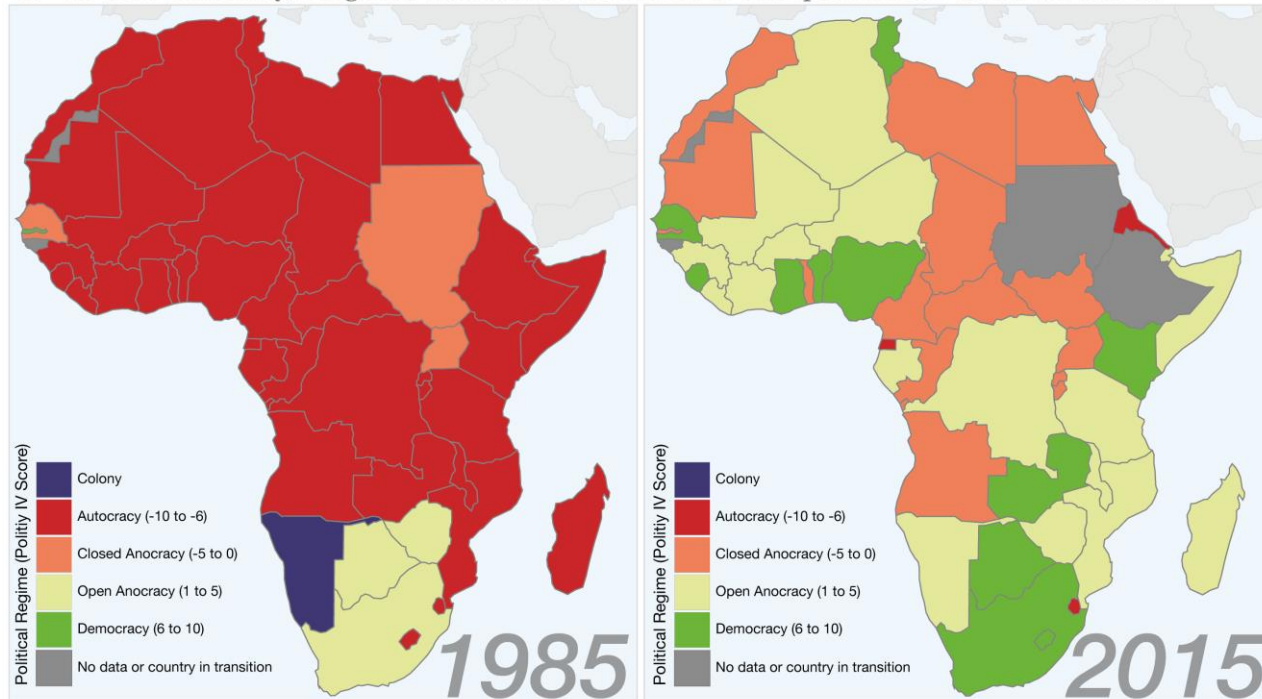
HVORFOR MÅ VI HA NYE BØKER?

Political regimes in Africa – 1985 vs. 2015

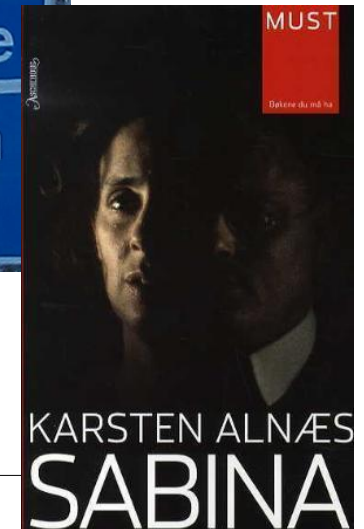
Our World in Data

Shown is the Polity IV score for each country. This score can range from -10 (full autocracy) to +10 (full democracy). Regimes that fall into the middle of this spectrum are called anocracies.

Data source: Polity IV
This data visualization is part of AfricaInData.org – an Our World in Data project.

Licensed under CC-BY-SA by the author Max Roser.

Representantforslag om endringer i forvaltningen av rovvilt

Dokument 8163 S (2010-2011)

Hvor er saken nå?

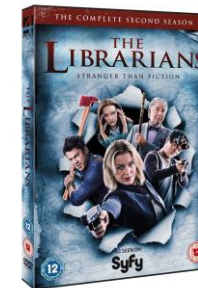
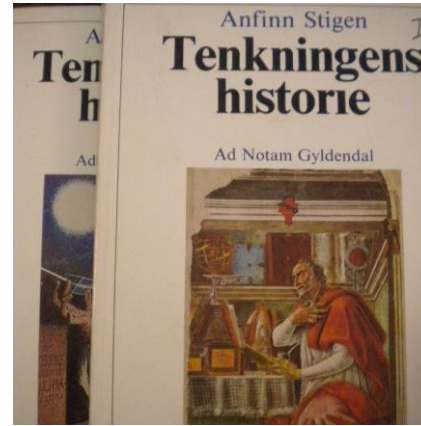
Status Stortinget har ferdigbehandlet saken.

Forslag fra Bård Vegar Solhyll, Dagfinn Høybråten, Erling Solberg, Kjetil Solvik-Olsen, Martin Kolberg, Trygve Slagvold Vedum, Trine Skei Grande
Forslag fra (Ap), (Frp), (H), (KrF), (Sp), (SV), (V)
Vedtatt i kortheit

DEL 3: SAMLING OG DELSAMLINGER

DE GRUNNLEGGENDE DELSAMLINGENE

DELSAMLINGER – EKSEMPLER

- Vi har 1 261 679 bøker
- De ble utlånt 740 384 ganger
- Dvs 0,58 lån pr bok
- Dette kalles **omløp**
- Omløp varierer mellom delsamlinger;
og det er kjernen i analysene våre
 - Verdal BF 1,48
 - Verdal VF 0,39
- Språkkurs
- Deweygruppene
- Litterære sjangre
- Fremmedspråkhylla?

FIRE TYPER FAGBØKER

 <p>ELISABET HELSING Boken om <i>amming</i></p>	<p>«Rettleiande tekstar». Håndbøker, veiledninger, oppskrifter</p>	 <p>AUD FARSTAD PÅ LIV OG DØD Distrikthelsevesenens historie</p>
 <p>Steinar Sjerve (red.) VELFERD ELLER NØD? Helse- og sosialpolitikk i 80 år</p>	<p>«Argumenterende og utgreiande tekstar». Debatt, brev, essays, pamfletter, forskningspublikasjoner, outsider-påstander,</p>	 <p>Hva er HJERNEN Espen Dietrichs</p>

DELSAMLINGER – BIBLIOFIL

890	1	0
900	286	149
910	1678	1463
920	1880	269
930	174	114
940	6794	3566
950	361	204
960	150	48
970	173	172
980	41	32
...

DELSAMLINGER - HOLTÅLEN

år	bf b	bf u	bf o	bs b	bs u	bs o	vf b	vf u	vf o	vs b	vs u	vs o	lyd b	lyd u	lyd o	dvd b	dvd u	dvd o	sum b	sum u	snitt o
2010	284	80	0,28	3185	956	0,30	1713	422	0,25	11608	1998	0,17	411	303	0,74	729	618	0,85	17930	4076	0,23
2011	310	119	0,38	2786	837	0,30	1718	442	0,26	7820	1974	0,25	380	276	0,73	451	481	1,07	13465	3855	0,29
2012	830	250	0,30	3259	1183	0,36	3041	481	0,16	5191	2272	0,44	430	191	0,44	514	695	1,35	13265	4883	0,37
2013	841	764	0,91	4187	3077	0,73	2893	597	0,21	5485	2830	0,52	488	278	0,57	808	1575	1,95	14702	8845	0,60
2014	954	1228	1,29	4736	4003	0,85	2829	740	0,26	6054	2778	0,46	569	235	0,41	1141	1313	1,15	16283	10064	0,62
2015	1046	1430	1,37	5522	4847	0,88	2387	947	0,40	6092	2964	0,49	634	354	0,56	1333	1451	1,09	17014	11641	0,68
2016	1175	1421	1,21	5478	5147	0,94	2277	1066	0,47	6158	3203	0,52	754	532	0,71	1499	1523	1,02	17341	12362	0,71
2017	1374	1116	0,81	6436	6537	1,02	2520	746	0,30	7000	3133	0,45	884	680	0,77	1647	1559	0,95	19861	13093	0,66

ALDER – HOLTÅLEN

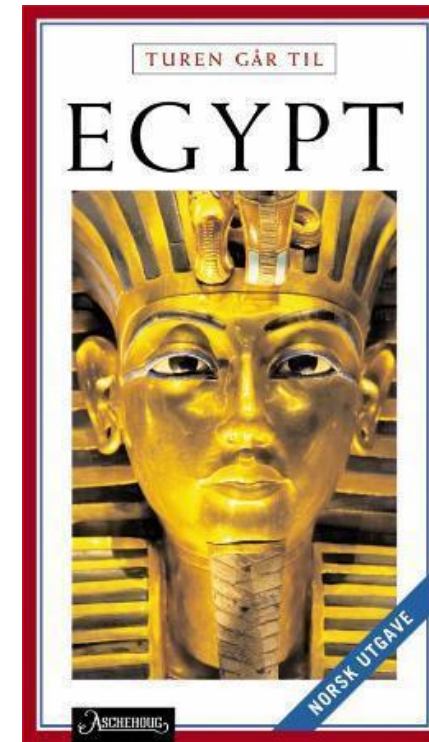
	bf	bs	vf	vs	lyd	dvd
Andel utgitt 2008-2018	59 %	48 %	45 %	41 %	71 %	74 %
Andel utgitt 2003-2007	13 %	12 %	12 %	9 %	23 %	16 %
Andel utgitt 1998-2002	6 %	5 %	9 %	6 %	5 %	5 %
andel eldre enn 20 år	22 %	35 %	34 %	44 %	1 %	5 %

KUNNSKAP GIR BEDRE TILVEKST

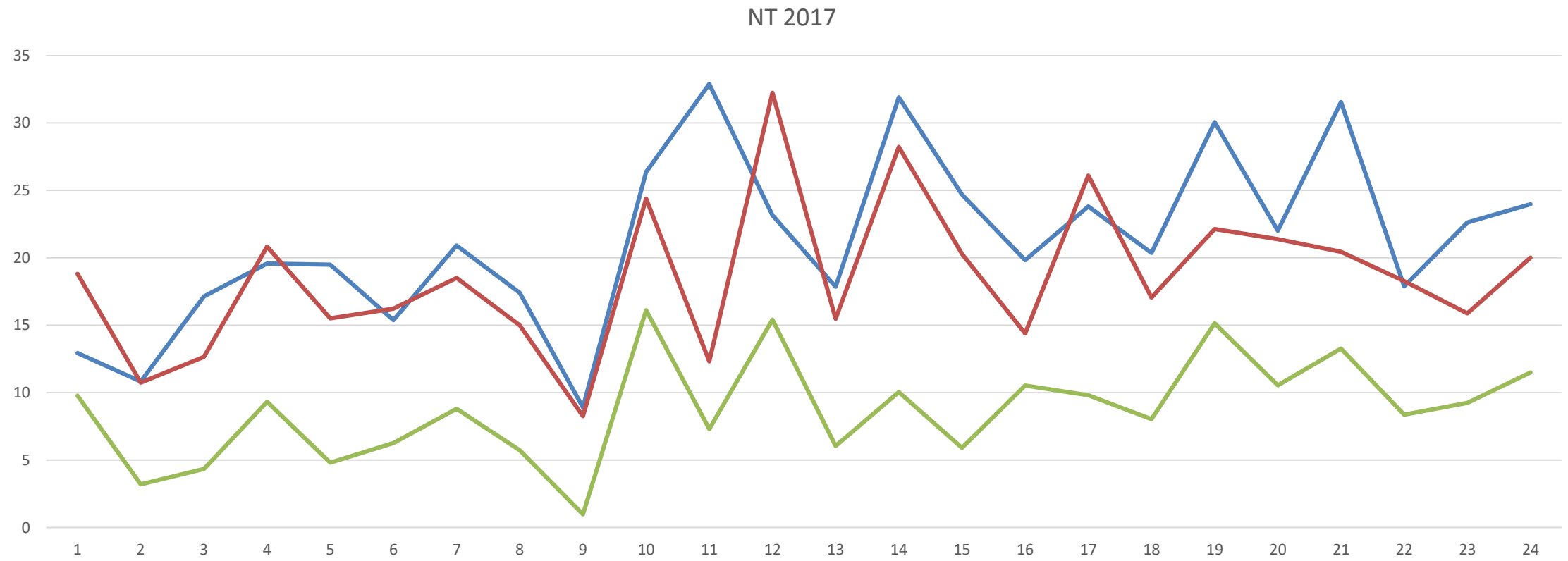

- Deler du budsjettet i kategorier ved årets start?
- Tenker du «denne vil bli utlånt!» eller «dette må vi ha ei bok om!»?
- Hvis barnebokutlånet utgjør 42 % av utlånet, hvor stor del av bokbudsjettet skal de ha?
- «Alle» aksepterer at det er lavest utlån på VF. Hvor mye lavere utlån kan vi tåle?

SAMLINGSUTVIKLING ER OGSÅ PUBLIKUMSUTVIKLING

VF – BESTAND TILVEKST UTLÅN

EN TODELT MEDIESAMLING

BASISSAMLING

- 10 %
- Bøkene du må ha over tid
- Bøkene du etterkjøper
- Bøkene med varig verdi
hos dere

OMLØPSSAMLING

- 90 %
- Det som etterspørres nå
- Det som *kan kasseres*
neste år, om 5 år, eller om
10 år

DEL 4: KASSERING OG UTVALG FOR KASSERING

PREMISSER FOR KASSERING

1. høyt omløp i mediesamlinga har egenverdi
2. det er også andre mål som skal vektlegges: aktualitet, allsidighet, kvalitet – og relevans
3. på sikt skal tilvekst og kassering være like stort
4. under bestemte forhold kan pkt 3 fravikes

ANALYTISKE KRITERIER FOR KASSERING

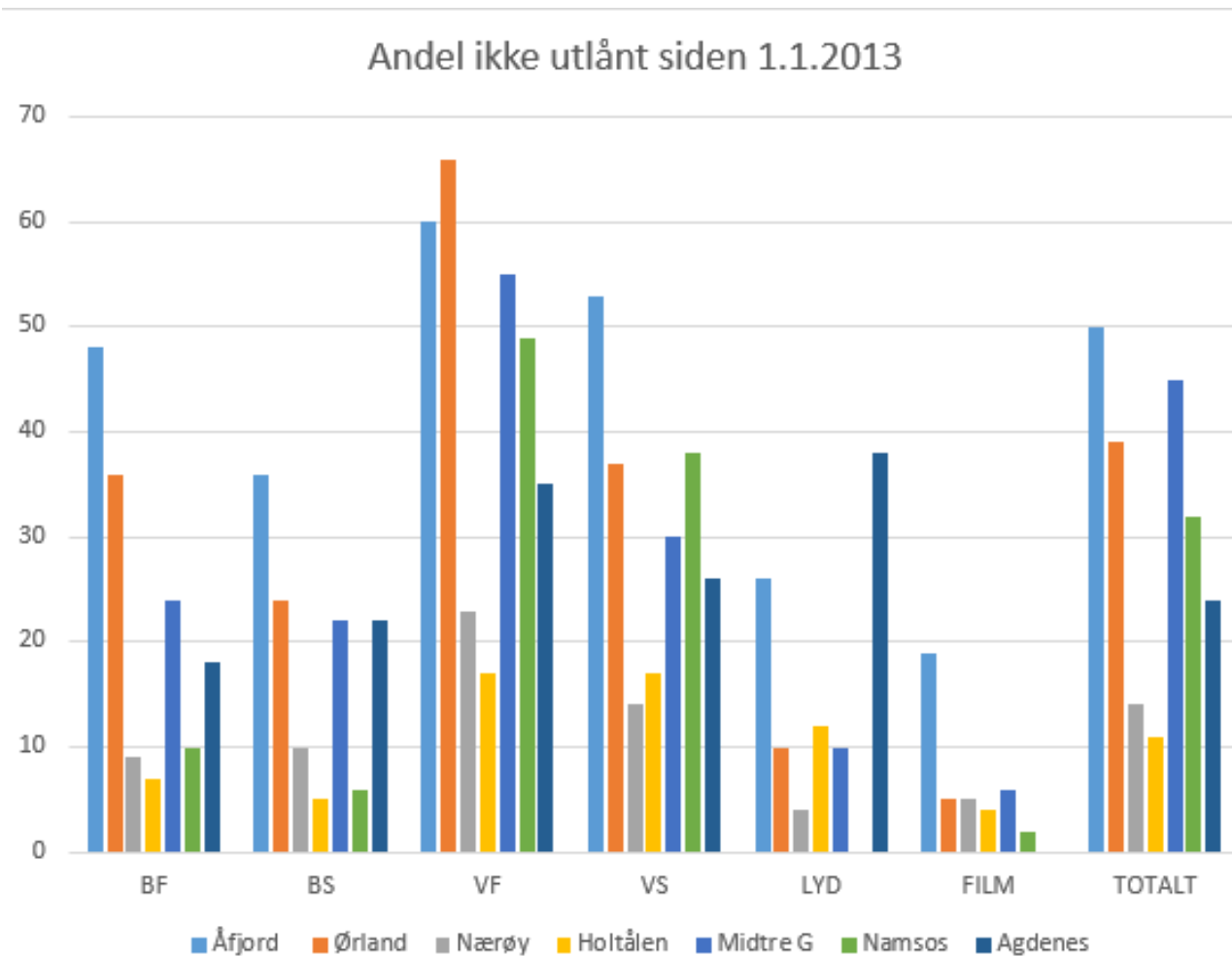
- Udaterte fakta
 - Uaktuelle problem
 - Udatert perspektiv
 - Udatert estetikk
 - Uslitt
 - Ulest
- M= Misleading; factually inaccurate
 - U= Ugly; worn beyond mending or rebinding
 - S= Superseded; by a new edition or by a much better book on the subject
 - T= Trivial; of no discernible literary or scientific merit
 - I= Irrelevant to the needs and interests of the library's community
 - E= Elsewhere--the material is easily obtainable from another library

OPERATIVE KRITERIER FOR KASSERING

- **Volum**. Vi skal kassere et fastsatt antall bøker; som regel på grunn av tilvekst eller nye lokaler
- **Dødvekt**. Vi skal kassere bøker som har stått i ro et fastsatt antall år. Vi vil bruke 10 % *unntaksregel*.
- **Estetikk**. Vi skal kassere så mange bøker som trengs for at det skal se pent, luftig og ryddig ut i biblioteket
- **Balanse**. Kassering skal ivareta balansen mellom ulike delsamlinger og deres omløpstall
- **Alder**. Vi skal kassere bøker som er eldre enn et gitt årstall. Vi vil bruke 10 % *unntaksregel*.

ANDEL IKKE UTLÅNT

TO METODER FOR KASSERING - 1

- «Denne boka ser ut som den har stått i ro lenge. Jeg må sjekke i katalogen når den var utlånt sist, så må jeg diskutere med Alf om han synes det er for lenge i ro, og så må jeg spørre Bob om han husker noen lånere som har sagt at de likte den, og så kan jeg legge den på kontoret mitt og tenke over det noen uker. Kanskje jeg kan be Carl lage en utstilling med 'glemte godbiter'!?»

TO METODER FOR KASSERING - 2

- «Vi skal kassere 1500 bøker i år, og vi vil kassere mest voksen skjønn, ca 800 bøker.
- Katalogen viser at vi har 900 romaner fra åra 1980-1999. Vi skal kassere 90% av dem.
- Den som gjør jobben med å plukke bestemmer hvilke 10% som skal få overleve.»

